

MAGYAR KURIER

Bétsből, Pénteken, December' 11-dikén 1818.

Nagy Britannia.

A' meghalálózott Királyné nem tett formáserént való testamentumot. A' Régens Princzre bizta, hogy előtte esmeretes kívánságait teljesítse. Vagyonai eszerént a' Koronára szállottak.

A' kóporsót onból öntötték, de belől igen finum tölgyfával bélelték-meg, 's abba egy fejr atlatzal 's egyéb készületekkel gazdagon felczifritott nyugvó ágyra fektették-le a' holt testet az örök nyugalomra. Kívül ilyen emlékezetirást metzettek a' koporsóra: —

Depositum Scenissimae Principissae CHARLOTTAE, Dei Gratia Reginae, Consortis Augustissimi et Potentissimi Monarchae Georgii Tertii, Dei Gratia Britanniarum Regis; Fidei Defensoris, Regis Hannoverae ac Brunsvici et Lunenburgi Ducis. Obiit XVII die Novembris Anno Domini MDCCCXVIII Aetatis suae LXXV.

Minthogy Angliában a' gabona' árriasmét úgy leszállott, hogy azt oda a' Parlamentum' törvényszabása szerént bevinni lehet, tehát a' gabonának oda való szabad bevitele mostanában ismét kihirdettetett.

P r u s z s z i a.

Közönséges újságveledekben egy tudósítást találunk Aachenből November' 26-dikáról, melyben ezek mondatnak: — „Mint némely környülállások mutat-

ják, a' Congressushoz érkezett kérelmekre, vagy feladásokra, semmi féle válaszlások nem tétettek írásban, hanem csak szóval, és sokak közülök, Frankfurtba a' Szövetségi gyűlés' elejébe igazítottak. — „Mondják, hogy a' Hessen-Kasseli Választó Fejedelemhez meghívás botsátallott arra nézve, hogy azon magánosok, kik az előbbeni Országlás alatt Uradalmakat vásárlottak, ne háborgattassanak azoknak tulajdonosi bírázásában. — „A' Spanyolországi környülállásokat, melyek itt elő fordultak, a' mi illeti, a' Spanyol Udvar nem fogadta-el a' Nagy Hatalmasságoknak azon ajánlásokot, mely szerént ezek az ő Portugalliával és Amérikai elpártolt tartományaival való megbékélési közbenjárást ajánlották, a' melyért pedig ő maga, nagy sürgetéssel folyamodott vala hozzájuk.

Spanyol Ország.

Átaljában szollván a' Királyi részen lévő' ügye, sem az anya országban sem az Amérikai plántatartományokban nem akar jobbra fordulni.

A' Trinidad nevű 50 ágyus fregátnak, a' mely hadi készületeket és Királyi fegyveres sereget vitt Lima felé, a' Buenos-Ayres Tamadókhoz való általállása, 's az ő kikötőhelyekbe való bevezése, nem csak megvalóságosodott, hanem már most az is tudva van, hogy a' pártosok még Kadiksban megegyeztek volt az ellenséghez való általállás eránt, és hogy az ő öszszecsukvéssek nem csak erre az egy hajóra, hanem töb-

Belre is, legalább háromra, bizonyosan kiterjedett. Hogy a' több hajókkal 's a' sereg' több részével mi történt, erről nem érkeztek még bizonyos tudósítások. Gondolják, hogy ezek Chiliben, a' *Vasparaisói* kikötőhelybe veztek volna be a' Támadókhoz: de e' nem bizonyos.

A' *Kastilla* vagy *Kastilia* nevű kereskedő hajó, mellyat, mint irtuk, Kadikstól nem messze fogtak-el a' Támadók, sokkal gazdagabb volt, mint eleintén irattat. Közel hét millióra teszik a' kintset, mellyet hozott. A' nagy kárhoz pedig az is oda járult, hogy a' károsok védelmezvén magokat, sokan elhullottak vagy a' tengerbe hanyattattak közzülök.

Az Anglus leveleknek tartása szerint már azon Spanyol seregek között is tsilánlani kezdett a' pártoskodás' tüze, a' mellyek még ezután, de még nem tudni mikor, a' régen hallható nagy expedízióval útnak fognak Amerika felé indíttatni: — „Ezen Regementek (elképpen szólnak az Anglus írók) még most is imittamott kvártélyoznak a' szárazon; a' sok ide-'s-tova való marschirozásban el-lankadván, káplánnyaiknak szüntelen való ígéreteik mellett is fél meztelenen lévén, se' zsoldot se' eleséget nem kapván, tisztjeiknek nem engedelmesskednek, 's csoportosan szöknek által a' *Siera Morenai* erdőkön ragadozó újonálló haramiákhoz, kiket ők, nem tudni mi okon, Kozákoknak neveznek. A' nevezett haramiák nem éppen közönséges tolvajok. Inkább tsak Patriota Gerillásoknak tartathatnának. Némelykor még, barátságosok, betsületesek, sőt könyörülök is némely útasokhoz: hanem a' Barátok, az eretneknyomozó szék' szolgai, 's a' gazdagok, az általjában úgynevezett Servilisek eránt, nagyon ellenséges indulatuk. Jó lovas lézülettel, 150 sőt gyakran 400 emberekből álló csoportokban is tsavarnognak a' Siera-Morenai úton le-'s-fel

Madrid és *Sevilla* között. Még *Extremadurában* is mutatni szoktak olykor-olykor magokat, de kisebb csoportokban.“

„A' Királynak, minden rosz kincéssek mellett is felettébb a' szívéen fekszik az, hogy az a' nagy expedízió, melyről annyi beszéd foly, Kasiksból Amerika felé útnak indíthasson. Szeretné (így fejezik-lé magokat az Anglus írók) az Európai Hatalmasságnak is, de kivált az Északi Amerikai Egyesült Státusoknak 's a' maga elpártolt tartományainak megmutatni, hogy még elég ereje van méltóságának fenntartatására: tsak az a' baj, hogy pénz nints; 's minden jövedelemnek kütfejei bedugultak.“

Belgium.

Amsterdamból Nov. 21-dikén: — „Itt a' Státus' papirosok' (Obligációk) betse, példátlan módon hanyottlik; pedig semmi politikai ok nints reá. Tsőtörökön 2 per Cent vesztesről 6's 7 per Cent vesztesre is szállottak ezen papirosok, a' melly miatt sok és nevezetes pénzváltó házak példátlan bizontalankezdásra jutottak vala; minden egymáséránt való hitel megszűnvén egy időtskéig. Ez a' hanykodás ma is tartott a' pénzváltók közt.

Spanyol Amerika.

A' *Nightingale* Briggen, mely Buenos-Ayresből, Liverpoolba megérkezett, interessans tudósítások érkeztek az ezen Városból. Egy kétségben esett ember a' kit tébolyodottnak tartottak, három nevezetes embert bevádolt, hogy egy titkos Complotot formáltak volna az Uralkodószék felfordítására, 's a' Fő Igazgató' kézbekerítettésére. Ezek valósággal el is fogattak, de tsak hamar szabadon bocsátódtak, minthogy a' Fő Igazgató' ártatlanságok felől meggyőzték. A' do-log' fundamentomos kikeresésére törvé-

nyes nyomozás rendelkezett, 's a' következő hirdetés tevődött közönséggé:

A' La Platai egyesült Tartományok Fő Igazgatója, a' maga Hazafiaihoz:

Polgárok! Egy veszedelmes ember, a' szükségtől és kétségbeeséstől üldözöttvén, önnön vallása szerént egy Complotot forralt ellenem, a' fennálló Ország-lószék felfordítására, 's állapotja könnyebtetélére. Részeseket keresett szándéka' kivitelére, de azon hálóba esett, mellyet mások ellen intézett volt. Esztelen próbájának kezdetén meglepettévén, három, az Országban nagyra becsült férfiakat, mint annak indítóit, bevádolt, 's fájdalom! olyan ügyes volt, hogy vádját hihetővé tudta tenni. Megparantsoltam a' bevádoltattak' elfogását — mivel a' közönséges rend és tsendesség fenntartása ezt a' kedvetlen dolgot kötelességemmé tette. Egyre a' Criminális Szék tagjai között azt biztam, hogy a' dolgot törvényeink szerént vizsgálja-meg: 's minthogy az én vélekedésem szerént semmi veszedelem nem fenyegeti a' közönséges tsendességet, a' három bevádoltakat szabadságba helyhezletni parantsoltam. Míg a' törvényes vizsgálás folytatódik, ezennel közönséggé teszem, hogy azon előrevigyázási intézetek, mellyeket a' kérdés alatt lévő három személy ellen, szükségesképpen elkövetnem kellett, becsületekre vagy jó hírekre homályt nem vehetnek. Minelutánna a' bírói végzés ezen vélekedésemet ártatlanságok felől meg fogja erőssíteni éppen olyan közönséges elégtételt adok nékik, mint a' hogy elfogások nem titokban esett. Polgárok! éljetez nyugodalomban, a' jó rendet csak szempillantnyi időre zavarhatja-meg a' pártoló, 's a' ki nem tartozik az ő számokba, nem félhet hogy a' hibásokkal feltserélődjön. Az igaz ember ártatlansága, mindég nap fényre jő, ha minden gaz emberek össze esküsznek is ellene. Hazafiai! ezen

hátorosság virtusaitok' gyümöltse, mellyet köszönök tinédek, 's hazám tsendességén örvendek. *Buenos-Ayres Augustus' 25-dikén 1818.*

Juan Mariin de Pueyrredon.

Frantzia Ország.

Egy Párisban, ilyen czim alatt *Annuaire genealogique et historique pour l' an 1819.* megjelent Almanak, előadja az Europai Uralkodó Házak' laistromát, mellyek között 11-gyen Kir. Koronát viselnek, 8-tzan Nagy Hertzeg, Hertzeg, vagy Fejedelem névvel országolnak. Az elsőkhöz számítolja a' Szerző 1) Az *Alsaczi* familiát, a' melly *Etico* tól Alemánia és Alzáczia Hertzegétől veszi eredetét. Ettől jöttek-le, a' *Habsburgi* és *Lotharingai* Házak, mellyek Mária Théréziának, Ferentz Istvánnal a' Lotharingiai Hertzeggel, ki 1745 - ben I. Ferentz név alatt Római Császár lett, történt egybenkelése által, megint egyé lettek; — innen jő a' *Zaelringeni* Ház is honnan Bäden származott. 2) *Lotharingiai* Ház, uralkodik Austriában, Toscanában, és Modénában, hol, az újabb időkben, Estei nevet vett fel; minekutánna az Ettei ház 1803 - ban Hercules Raynaldban, fiú ágon kihelván, ennek egyetlenegy leányáról való vejére, Ferdinánd, Austriai Fő Hertzegre, (ki a' most Uralkodó IV. Ferentz. atyja volt) szállott. 3) *Capéti* Ház, vagy Frantzia Ország, a' melly a' *Bourbonokban* áll - fenn, és most Frantzia Országban, Spanyol Országban, Nápolyban, 's ideigvalóképpen Luccában is, a' Párma visszanyerésének várása meillet, országol. Egy Capéti ágnak nem törvényes házasságából származott a' *Braganzai* Ház, melly 1640 - től fogva Portugalliát bírja. 4) *Welfi* Ház, melly egy kisebb lineája, a' feljebb említett *Estei* Háznak, — 's a' melly két ágra oszlik, mellyek között a' kisebb, a' Nagy Britanniai, és Hannoverai

Koronátviseli, a' nagyobb Braunschweigan országol. 4) A' *Holsteini* Ház, az Orosz és Dániai Koronákat viseli, 's kevéssel ez előtt a' Svécziainak is birtokában volt. i. az idén meghalálozott XIII. Károly jussán, ki az 1809-ben dethronizált IV. Gustáv atyának testvére volt. 5) A' *Hohenzollerni* Ház. Ez is két ágra szakad: a' nagyobbik linea bírja Svéviai örökségét: a' kisebb a' Pruszsiai Monarkhiát fundálta. 6) A' *Nassaui* Ház is e' részben ugy van, mint a' Welfi és Hohenzollerni házak: a' nagyobb bírja a' Nassaui Hertzegséget, a' kisebbik a' Belgiumi Királyi Koronával diszeskedik. 7) Az *Osmani* Ház, melly Turkestánból veszi eredetét. 8) A' *Szávoyai* Ház, mely némellyek szerint a' kiholt Burgundiai háztól származott. Ez a' Szárdiniai Koronát viseli. 9) A' *Wettini* vagy *Meissen*i Ház: mellynek hasonlóképpen a' kisebbik ága a' Saxóniai Korona birtokába jutott, midőn az idősebb Nagy Hertzegi és Hertzegi birtokain országol. 10) A' *Wittelsbachi* Ház, ez előtt a' Palatinatust, most a' Bavariai Királyságot bírja. 11) A' *Württembergi* Ház. Az utolsó öt Házakban, ma már csak egy linea áll-fenn. A' Svécziái új Országoló ház itt el van mellőzve. — Királyi Korona nélkül ezen Familiák uralkodnak: 1) Az *Ascániai* vagy *Anhálti* Ház. 2) A' *Bráncziai* vagy *Hassiai* Ház, mellyben egy Választó Fejedelem, egy Nagy Hertzeg, 's egy Landgróf van. 3) A' *Liechtensteini* Fejedelmi Ház. 4) A' *Lippe*i Fejedelmi Ház, két uralkodó ággal. 5) A' két *Mecklenburgi* Nagy Hertzeg háza: leg régibb minden ma Országoló házak között, a' melly egyedül maradt még a' számos *Sláv* Fejedelmi házak közül 's mellynek ősei Királyi Koronát is viseltek. 6) A' *Reusi* Fejedelmek Háza. 7) A' *Schwartzburgi* és 8) a' *Waldecki* Fejedelmi Háza. Mecklenburgon kívül ezek mind Német törzsokből vették ere-

deteket. — A' Vallásra nézve tsak négy Uralkodó ház Catholicus. minden ágára nézve t. i. *Franciaország*, *Szávoya*, *Wittelsbach*, és *Liechtenstein*: többek elegyes vallásuak: p. o. a' Lotharingiai Ház Kath. Báden Protestáns: a' nagyobb Hohenzollerni linea Kath. a' kisebb reform. a' *Holsteini* ház protestáns, kivévén az Orosz Császári familiát, melly Görög Vallású: a' *Wettini* ház kisebb ága Kathol. a' nagyobb Protestáns. A' többek tisztán, vagy a' lutherána, vagy a' reformata, vagy a' püspöki (Aug) vallást követik: egy a' Mahomedét tartja. — Fr. Orzágnak a' népességét az Annuaire 29,800,000 emberre teszi: ebből 180,000 a' Bászli, 900,000 a' kymri vagy alsó britanniai, 160,000 az Olasz, 1,700,000 a' német, és 27,000,000 a' Frantzia nyelvet beszéli. Vallásra nézve Frantziaországban, 26,000,000 Kathol. 2,300,000 református, 1,100,000 lutheránus, 60,000 Sidó, 2000 Jherrenhuter, és 550 Quaker találattik. —

Elegyes Dolgok.

Orvos Doktorok, Aube n Konstantzinápolyban, és Lafond Salonichiben azt erősitik, hogy a' tehénhimlő-oltás a' pestis ellen is megoltalmazó orvosság legyen. Konstantzinápolyban 6000 emberek között, akikbe ezen himlő beoltott, a' pestis még eddig egybe is belé nem kapott. Az Örményországialat, kik közt a' tehénhimlő-oltás nagyon gyakorlattik, nem hántja a' pestis.

St. Domingó szigetének azon részére, a' melly Spanyolország tulajdona, de most minden oltalom nélkül van hagyattatva, nem régen az Amérikaí Tamadók' tengeri prédálóji kiszállván, kegyetlen pusztitást tettek ott. Magát, a' fő városnak *San - Domingónak* Kommandánsát Generális *Guerrero*t elvittek, 's vissza sem bocsátották, míg 5000 Piasterekkel ki nem váltotta magát.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

IBÉNT S.

Császár és Király ő Felseje Báro Coltenbach Gábor Generál-Major úr ő Nagyságát, a' Maria Therésia Ratonai Rendje' Ritterét, az ő sok megkülönböztetett érdemeit tekintetbe vévén, Magyarországi Indigenatussal megajándékozni, 's Neki az azért tiszteletni szokott taksát is elengedni, kegyesen méltóztattott.

Valamint a' Pesti Aug. Vallást tartó Evangelicusok közönsége Dec. 6-dikán és 7-dikén úgy a' Posonyiaké is a' múlt hónap' 30-dikán, nagy és szép emlékeztetőhöz méltó halotti tiszteletet tettek, néhai Ócsai Balogh Péter Valóságos Titkos Tanácsos, N. Solyom Vármegye Főispánnya 's Septemvirális Tanácsos. Ur ő Excellentiájának. A' Pestiek 6-dikban Német, 7-dikben Magyar nyelven celebrálták ezen tiszteletét. — Cantatét, mellyet Posonyban tiszteletére eléneklettek, Titt. Nagy Károly úr írta, 's Titt. Földváry Miklós úr alkalmaztatta muzsikára. A' Gymnasium mostani Rectora Kovács-Martiny Gábor úr Deák beszédet tartott, hasonlóképpen négy tanuló, Deák, Német, Magyar, és Toth nyelveken declamáltak, halotti szomorú beszédiket. Életének Deák nyelven készült leírása kiosztatott.

Magyar Ország.

Kassai első Püspök Mélt. Szabó András Ur ő Nagysága a' tudós Férfiakiránt való különös tiszteletét az által nyilván megbizonyította, hogy TT. Prohaczka Nicodemus Urat, a' Királyi Academiának Prodirectorát, 's ugyan ottan a' Kelet-Nyelvi Tudomány Oktatóját; Benyó

Mátyás Urat Philosophia Doctorát, az Egyházi Történetek' 's Törvények Tanítóját; Fábry Ignác Urat Theolog. Doctorát, Püspök ő Nagyságának Titoknokját; nemkülömben Zalay Ignác Urat, a' Szent Széknek eddig volt Archivariusát 's Jegyzőjét ugyan azon Sz. Szék' Assessoraivá nevezni; T. T. Miller János Urat pedig Theol. Doctorát a' Keleti Nyelvek, 's Sz. Írás Tudományának volt Tanítóját az Archivariusi Hivatalba által állítani méltóztatott.

Ts. Abauj Vármegyében fekvő Garadna helységben Nov. 15-dikén az Egyesült Görög új templom felszenteltetett. Ezen nevezetes inneplés nemcsak a' buzgó Hívek sokasága, az Egyházi pompa, 's a' Magyar Nyelven mondott ékes beszéd, hanem Kassa Szabad Királyi Városának jelen lévő Küldöttjei is, ugymint Ts. Tamássy András Polgármester Ur, Fedák János, Koleczky János Senator Urak, Bolinszky Al-Jegyző, Belák József a' Rajzolásnak 's Építőmesterségnek Tanítója 's több jeles Vendég Urak neveltek.

A' Banátusban Mehádiától nem messze Október' 31-dikén estvéli kilentzede fél órakor különös jelenés látszott dél és napketet közt a' levegőben, tudni illik egy minden formanélkül való tüzes test, amely későbbre hosszúko kerekdedséget vévén-fel, nem soká tűz-szikrákká vált 's lehullott, de ezen eloszlásközben semmi pártfogást vagy szusztorékolást nem okozott. A' helyén még azután is lehetett valami hosszúko, feketés, formátlan foltot látni, de végre ez is egészen elenyészett. Az idő szép tiszta volt, 's az eget csillagokkal látszottak meggrahvalenni.

A' Magyar Kurir' XLV-dik Darabjában megígért újjrómódi Juhjászol' leírása.
Magyar-Juhjászol.

Gyakran emlegetik tsekély Munkáimnak tudós és tapasztalt Olvasói, mint-ha én, saját találmányú, 's mások által is feltalált Műszereknek 's Eszközöknek, tsak leírás által, rajzolat nélkülváló előadásában, a' mint állíttják, igen szerentsés volnék. Ezen ketsegtető bizodalomhoz ragaszkodván, leírok ezúttal egy Juhjászolot, mellyet okvetetlen Magyar földaléknévvel kell más jászloktól megkülömböztetnem, most, nem tsak azért, mivel' azt Magyarok taláttuk-fel, hanem főképpen azért, mivel az, éppen a' mi legközönségesebb juh-étető módunkhoz (nem is tartván juh-étetés módjának azt, mikor a' juhokat, mint hajdan szoktunk, 's néhol most is követjük, tsak a' bogja' körületire állítjuk) van szabva, — egyedül tsak a' föléön-étetés van a' legfelső mértékben pallározva. — Habtegyamban is eltaláltam Kedv. Nemzetünk' hajlandóságát; nekem ez, elég: ha pedig még is lehetne a' jászlon, mihozzánk szabva, jobbitani, a' mit nem könnyen hihetek; tudom lesznek nállam tapasztaltabbak, de tisztább szívvel törekedők, nem. — Legyen 'hát a' mi itt következik —

A' Magyar-Juhjászol' tüköre.

Képzeljünk egy rendes 8-szegletű (octog. reg.) asztalt, $1\frac{1}{2}$ hüvelyk vastagságú gyalult fenyő-deszkából, de a' mely asztalnak belső térsége annyira üres, hogy az asztalt, még eddig inkább lehetne tsak rámanak mondani, mivel' tsak a' körülete van meghagyva $4\frac{1}{2}$ hüvelyk szélességre: és így, ama' belső 8-szegletű rész, üreg (octog. vacuum). — A' 8-szegletű deszkának egyegy külső ol-

dala (éli' hossza)= $15''$, az egész körülete= $8 \times 15 = 120'' = 10'$. —

Hogy tsinálta ezt a' 8 deszkátskát az ügyes Asztalos egybe, a' mint tudom, megmondom; az Asztalosok és Átsok pedig szó nélkül is tudják. — A' 8 deszkának négye nagyobb és egyforma, négye pedig sokkal kisebb, 's ezek is egymáshözött egyformák, — egy nagy, egy kisebb 'sat. egymás' szomszédságában, áttserelve (alternatim). A' nagy deszkának a' két vége, a' $15''$ hosszúságán túl kétfelől, addig nyúlik a' szomszéd-oldalakra, a' kis deszkának ugyanakkora részek helyett, a' meddig azt a' 8-szegletűnek két szomszéd-oldalai' külső élei engedik (mathematice), azaz, a' melkkora 3-szegletű részét a' nagy deszka a' szomszéd-deszkák' helyére behotsátja, — a' kis deszkából akkorákat fűrészelle a' faragó, vagyis, még előre akkorakra hagyja ezeket. És így, a' nagy deszka belső éli, a' ráman ugyan, mikor e' már kész, rövidebb mint a' külső 15 hüvelyki éli, de a' kétfelé tovább nyúltaival, sokkal hosszabb annál: mert, mondom, a' belső éli' (extremitas) egyenes (mathematica) lincája vagy nyúlta, egész addig ér, a' hol az, a' két szomszéd-külső oldalaiba ütökzik, 's ez által, az elmettés (hogy az egész ráma rendes 8-szegletű legyen) meghatározódik. A' kis deszkának ezen továbbnyúláshoz szabott hárántékos mettséce tehát az, a' mit a' nagy deszka' oda nyúló egyenes és deszka' erén menő élibe belé kell botósítani fél hüvelyk méjségre, 's oda enyvezni. E' szerént, a' kis deszkának, tsak mintegy harmad-résznyi éli, — $15''$ helyett tsak mintegy $5''$ juthat külső oldalt formálni, középen; a' két vég-részét a' 15 hüvelyknek, a' nagy deszka' résüt elmettett része teszi. — Ez az egy vala az, a' minek rajzolat kellett volna, ha Anglus vagy Frantzia, avagy legalább Nagy Ma-

gyar úr vólnék, a' kinek a' tudományokat költséggel kellene apolgatnia. — Egy akarmelyik Asztalos, Ats vagy Molnár, a' ki valaha több szegletű valamit készített több darab deszkából, ezt a' dolgot nyomon elérte. Minden ráján 's túlrősnek nevezett ajtón így töldja egyik oldal-ráma a' szomszéd-oldal-rámát, tsakhogy itt, derékszegletre (rectangulariter) és, nem ré'süt.

Ezt idáig egyikét olvasásra megértvén, a' többi egészen világos és könnyen felvehető, úgymint: — A' rájának mindenik nagy deszkája' közepéből kell lebotsátani egyegy paraszt széklábfarmát, olyan dűléssel (inclinatio) kifele, hogy a' 4 láb' alsó végei a' ráma' külső élénél valamivel kűjebb álljanak; valamint az említett székek' lábai szoktak: hanem, a' jászolban, a' lábak' alsó végei, legalább két-akkora vastagságuk, mint a' rájában fent, a' hova azokat, tsak fűrt lilakba kell oda ékezni. A' lábak' hosszúsága, a' ráma' deszkájával együtt, nagy juhokhoz 18", bányókhoz 15". — A' lábakat, középszárnál valamivel feljebb, egybe-foglaljuk egyegy vékony léttzel, mely, nem annyira erősségre, mint aravaló, hogy a' juhok a' jászol alá ne bűhassanak.

A' ráma' külső éli el van gyalulva (a' gyalút a' festő szeglethez nem értetre) gondolom — ré'sütséggel, mintegy 25° mértékfogyira (gradusnyira). Ehhez a' dűlősen (nem tsüngősen, — nem perpendiculariter) álló 8 oldalhoz vagy ráma' élihez kell szegezni módosan, ugyanannyi darab, 4 hüvejk szélességű, 1 hüvejk vastagságú gyalult deszkát, mely a' jászol' rájájának, ennek a', majd váltoforma kerületnek, 2 hüvejk magasságú, kifelé álló prémet formál. Ezen prémet felső éli, hogy a' juh' állának ne alkalmatlankodjon, szép kereken van kitisztítva.

A' jászolráma' belső élihez fél hüvejknyire, ez a' vastag deszka által van fűrogtatva, kis újni (fél hüvejk) vastagságú kellőközép-fűróval (Centrum-Bohrer, — hogy a' deszka el ne hasadjon) 32 vagy 40 helyen, azaz, mindenik darab 4 vagy 5 helyen, egyforma távolságra úgy, hogy a' szegletekre, a' hol a' kétél szomszéd-deszák össze érnek, ne essen lik. 32 likkal, ritkábban, 40-nel, sűrűbben esnek az azokba felállítandó páltzások, mellyek a' jászol kerékforma rátsát formálják. Ezekbe a' hasadás nélkül fűrt jukakba állítunk, ugyanannyi, 20" hosszúságú, szép-sima és kerek páltzásokat, tsüngősen (perpend), mellyeknek felső végeket egy tsinos faabrantsal, ezt kívülről ejtve, karikába erőltetjük úgy, hogy a' ráts' karikás felső vége, valami kevéssel szűkebb legyen, annak 8-szegletű tövénel. A' kívül fekvő abrantsot mindenik páltzához hozzá szegezzük egyegy igen rövid, kerek-fejű vasszeggel, a' páltzát egymáshoz egyforma távolságra helyeztetve. — A' páltzát a' lilakba enyvezni vagy ékezni, tapasztalás szerént, nem szükség'; mivel' a' sok páltza együtt olly' erőssen áll, hogy a' jászlot, mely egész készségében tsak 38 fontnyi, egy gyerkötze, rátsánál fogva, bízvást viheti, — még tele-szénával is.

Utolsó, legfontosabb darab a' Magyar-Juhjászolban egy 8-szegletű púpos deszka (pyram. octangularis), melynek a' neve 's kötelessége — Takarmánylejtő. — Fél hüvejk vastagságú deszkából, egy púpos boríték, vagy, merdek szék-fedő-formát készítettünk, melynek 8-szegletű kerülete akkora, mint a' ráts' tövének belső kerülete; púpja' tsüngős (perp.) magassága, az alsó része vagy szája vízfektüségétől (horizontjától) számlálva, 12". A' 8 egyforma-száru (acquirurum) 3-szegletű deszka, hegyes

szegletével megycn egyyüvé a' püpon, a' deszka' ere' mentiben, vagyis, deszka' hosszára: 's hogy ez az éllel egybe-nyvezett 8 háromszegletü deszkátska erős és állandó legyen; a' püp' belső üregebe egy lömött (solidum) darabfát faragunk, hogy ehhez, kívülről a' 8 deszka' hegyit, legalább 16 faszeggel 's enyvel, hozzá ragasszuk. Az alsó kerületét pedig, vízfektében fekvő 8 darab deszkátskával erőssítjük meg, tsak enyvel. — Állandóságára és tsinosságára szolgál még ennek tal' takarmány-lejtőnek az is, hogy annak az alsó kerülete' élésségét, lefelé ejtett egyenes mettzéssel megtompíttjuk, elgyaluljuk: és, ez a' nagysága legyen osztán az legutóljára is, mely megengedi, hogy ezt a' püpos üres deszkát, öblivel lefelé, a' jászok' rátsa' közibe, a' ráma' ürege' vagy nyílása' felibe, mint valami esernyőt, leboríthassuk, — még előre, ha a' ráts' felső része valamivel szükebb, mint az alja; akarmikön pedig, ha a' páltzák tsupa' tsüngösen maradnának: mely, kevés hiba, mivel' így sem hál' abból a' juh' fejére a' takarmány...

Ebből áll a' Magyar-Juhjászok' készíttése' módja. — Mindazáltal, mind-

azoknak, valakik ezt a' rendkívül egyyüüggyü, de még is tökéletesen pallérozott jászoknál szokásba-venni még az idén kívánnák, és annak a' készítését e' leírásból talán nem hajthatnák jól végre, örömist ajánlom segedelmemet annyiban, hogy kinélléink készíttetek egy Kismást (modelle); vagy ha tettzik és nem messzire kell Pestről vinni, nagyot. — A' nagynak az ára, mint szép, erős és állandó-készületü mustráé; itt helyben 25 forint papirosban; a' Kismásé pedig 12 forint, 18-20 nagy juhra 's 24-25 tokjóra. — Ha faragó Béres vagy Juhász-bojtár készíti: tsak a' fába kerül; mely oly-helyt, 5-6 forintnál többre nem mehet. — A' Köz-jó' kedvéért irtam Pesten, Dec. 1-ső napján, 1818.

K. Sz. Pethe Ferentz.

Igazítások. — A' XLV-dik számú M. Kurir' 369-dik lapján, a' Svédziai tzikkelyben ezen számból, VII; — XII-től tsinálni: a' 368-dik lapon pedig, a' Spanyol Américai tzikkelyben ezen kifejezést, *Lima ellen*, így változtatni, *Lima hoz*; kéréttetnek Olvasóink.

Száz forint húszas pénzért; adtak Váltó czédulában: —
December 9-dikén 248 — 10-dikén 247½ — forintot.

A' gabona' Pósonyi mérőjének középpára némely piatzokon: —

	Buza	Elegyes	Ro'ss	Árpa	Zab	Kukoritz
Pesten Nov. 27-ikén	4½—4¾ fl.	2 fl. 36 kr.	2 fl.	1 fl. 52 kr.	1 fl. 50 kr.	2 fl. 8 kr.
Ó-Aradon 20-dikén	2 fl.	1 fl. 50 kr.	1 fl.	1 fl.	1 fl.	1 fl.
Baján 21-dikén	2 fl. 20 kr.	2 fl. 20 kr.	1 fl. 10 kr.	40 kr.	40 kr.	1 fl. 45 kr.
Pétsen 24-kén	3¼—3½ fl.	2 fl. 30 kr.	2 fl.	2 fl.	1 fl. 30 kr.	2 fl. 15 kr.
Miskoltzon 14-ikén	4 fl.	—	2 fl. 15 kr.	1 fl. 45 kr.	1 fl. 6 kr.	2 fl. 6 kr.
Ungváton 12-ikén	3 fl. 15 kr.	1 fl. 45 kr.	1 fl. 48 kr.	1 fl. 6 kr.	46 kr.	1 fl. 48 kr.